

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

DODATEK SBÍRKY FR. ZAPLETALA Z PŘEDMOSTÍ /okr. Přerov/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 25 : 1 - 4/

Fr. Zapletal postoupil Okresnímu vlastivědnému ústavu v Přerově svou sbírku kamenných nástrojů a mramorových kostí, kterou soustředil soustavnými sběry při sledování těžby spráší v předmosteckých cihelnách v letech 1924-1929 /srv. B. Klíma, PV 1985/. Dodatečně k ní připojil ještě čtyři předměty z roku 1927. Zvláštní pozornost mezi nimi zasluhuje pravidelný hrot listovitého tvaru s vyšší retuší aurignackého charakteru /obr. 25 : 1/. Ventrální strana prozrazuje, že vznikl ze širokého ústěpu, jehož basální část zanikla úpravou v terminální hrot nástroje. Spolu s útlou čepelí se hrany jádra /obr. 25 : 3/ doplňuje právě tu tvarovou řadu, která v předané sbírce je zastoupena málo výraznými kusy. K přelomené čepeli z kvarcitu Dražanské plošiny /obr. 25 : 2/ přistupuje dále škrabadlo na prohnuté čepeli, jejíž okrajová retuše vytváří po pravé straně vyklenutý oblouk, pod ním vrub a ve spodní části z obou stran vytvarovaný řap v podobě ozubu /obr. 25 : 4/. Předmět lze klasifikovat jako kombinovaný nástroj, který patří k typům se souvislou okrajovou retuší. Je zhotoven ze skvrtnitého jurského rohovce, oba hrotité kusy pak z baltického, bělavě patinovaného pazourku.

Nachtrag zur Sammlung von Fr. Zapletal aus Předmostí /Bez. Přerov/. Fr. Zapletal ergänzte seine Sammlung im Heimatkundlichen Bezirksinstitut in Přerov um vier Steinwerkzeuge, die er aus der paläolithischen Schicht in der Ziegelei von Předmostí im Jahre 1927 gewann. Aufmerksamkeit verdient besonders eine regelmässige blattförmige Spitze mit höherer Randretusche.

ZACHRAŇOVACÍ VÝZKUM NAD CIHELNOU U DOLNÍCH VĚSTONIC /okr. Břeclav/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 6, tab. 1/

Po předchozích přípravných pracích překročili budovatelé vodního díla na Dyji v květnu 1985 vždy po určitých časových etapách k rozsáhlé těžbě spráší nad dolnověstonickou cihelnou. Pracovníci ústavu ji soustavně sledovali, očistovali neustále se měnící profily stěn a v příznivých místech přistupovali i k plošnému skrývání a výzkumu. Dosavadní zkušenosti nasvědčovaly tomu, že celý sprašový hřbet, vypínající se od inudace až ke strmým skaliskům Pavlovských kopců, skrývá v různé koncentraci pozůstatky pobytu těchto pravěkých loveckých skupin, které založily známá sídliště mezi dnešními Dolními Věstonicemi a Pavlovem. Výsledky zachraňovacích prací tyto předpoklady potvrdily a doplnily je o nové závažné postřehy.

Těžba spráší postupovala ve čtyřech etážích ve svahu nad sebou, přičemž každá z nich poskytovala sprašové defilé o výšce až čtyř a ve délce téměř sto metrů. Ve všech úrovních probíhal v hloubce 2-4 m pod povodním povrchem souvislý nálezový horizont, který se vyznačoval šedavým zbarvením po zbytcích popela a četnými černými uhlíky, jež vyznačovaly pozůstatky nedohořelého dřeva. Ty byly volně roztroušeny na velké ploše, mnohdy zase nakupeny v koncentracích. V takových případech nabývala nálezová vrstva na mocnosti a vyznačovala samostatná, zřejmě jen příležitostná a krátkodobě udržovaná ohniště. Trosky takových ohně byly sice zpravidla rozrušeny druhotným pohybem zemin, ale některé z nich přece jen prokazovaly skutečnost, že jsou pozůstatky pouze plochých ohnišť založených bez jakýchkoli úprav na otevřeném povrchu. Jen sporadicky se kolem nich objevovaly také zvířecí kosti, především mamuta, koně a soba a jako přímé doklady pobytu lovců také jejich kamenné nástroje.

Toliko u tří z nich na nejnižší etáži se vyskytovala štípaná industrie ve vrstvě pravého sídlištního charakteru. U dvou /A a B/ byla vysloveně koncentrována do nejtěsnější blízkosti tepelného zdroje, ve třetím případě /C/ byla vázána spolu s přepálenou kostěnou drtí na vlastní popelovitou vrstvu mělce zahloubeného ohniště. Typologicky i skladbou použitých surovin se všechny tři soubory navzájem nápadně odlišují. Spolu s doprovodnými kusy výroby prozrazují izolované ateliéry na tříštění kamenných nástrojů vždy jiného a zcela svérázného charakteru. Vznikly zřejmě jen jako příležitostná pracoviště, jejichž produktem byly specializované soubory zhotovené pouze z několika kusů omezeného výběru surovin.

Takto vzniklé kolekce představují tedy uzavřené nálezové celky, které umožňují poněkud jiné posouzení základních pracovních prostředků ze sídlištního a delší dobu obývaného prostředí provázeném nejrozmanitější činností. Jejich vzájemný vztah ani vazby k oběma hlavním stanicím nelze zatím naprosto přesně a spolehlivě vyjádřit, byť jsou součástí téhož nálezového horizontu a jen kolem 20 m od sebe vzdáleny. Vykazují však všechny hlavní typologické znaky pavlovienu. Rámcově lze předpokládat, že vznikly, ne-li současně, pak jen v krátkých časových odstupech.

Industrie od prvního ohniště /A/ je tříštná naprosto z převážné většiny z medového rohovce západomoravské křídly a z valounů karpatských radiolaritů. Již tato okolnost sama ovlivnila jak menší rozměry, tak také tvarové rysy jednotlivých typologických řad, v nichž se odrážejí i některé starobylejší prvky. Souboru od druhého ohniště /B/ propůjčují zvláštní ráz zase rohovce z oblasti krumlovského lesa a čepelo-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné